

Krász Lilla

Veszedelmes ragályok a régi Magyarországon

A pusztító pestistől az "oltalmazó himlőig"

Az alig egy évvel ezelőtt felbukkant, globális szinten jelentkező COVID vírus hatására hosszú idő után napjainkban is kénytelenek vagyunk megtapasztalni a karantén okozta elzárkózást, a folyamatos bizonytalanságot, a betegségtől, a gazdasági válságtól, a társadalmi rend káoszba fordulásától való félelmet, helyenként az álhírek okozta pánikot. Vajon hogyan reagáltak elődeink azokban az időkben, amikor a periodikusan jelentkező járványok kiváltó okairól, a hatékony védekezés eszközeiről inkább csak bizonytalan sejtések és csak kevés tudományosan is igazolható tudás létezett?

Az előadás a 18. századi magyarországi járványok történetébe nyújt bepillantást. Ez az évszázad, amikor nagyjából tízévente végigfutott négy-öt nagyobb járvány (pestis, tífusz, diftéria, vérhas, himlő) több szempontból is figyelemre méltó: a középkor óta alkalmazott karantén mellett, a közegészségügyi szervezetrendszer megszületésével a hatékonyabb megelőzés és védekezés érdekében új adminisztratív gyakorlatok kerültek bevezetésre és nem utolsósorban nagy változások következtek be a gyógy módok tekintetében is. Míg a század első felében eleink a folyamatosan kiújuló pestis ellen próbáltak küzdeni, a 18. század utolsó évtizedeiben már a himlő elleni oltást igyekeztek orvosok, tanítók, papok és lelkészek népszerűsíteni, meggyőzési stratégiákat kidolgozni egy olyan eljárás széleskörű igénybe vételére, amelynek hatásmechanizmusát valójában nem is ismerték.